

УДК 37.015.31.041:821.161.2

Северин Ю. М.

КАРПО ОСТАПОВИЧ ХОДОСОВ ПРО ШЛЯХИ ТА ЗАСОБИ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ СЛОВЕСНИКА

А Розкрито зміст поняття «саморозвиток» словесника у світлі сучасної парадигми. Проаналізовані різні шляхи та засоби щодо вдосконалення методичної майстерності словесника, які використовував у своїй діяльності Карпо Остапович Ходосов.

Ключові слова: саморозвиток; самоосвіта; професійна компетентність педагога

Удосконалення методичної майстерності – це передусім самоосвіта, особисті ваші зусилля, спрямовані на підвищення власної культури праці і в першу чергу культури мислення.

В. Сухомлинський

Актуальність. Удосконалення рівня професійної компетентності – один із основних напрямів реформування системи освіти. Сучасний етап інноваційного розвитку освіти в Україні серед пріоритетних завдань державної політики визначає вимоги до особистості майбутнього вчителя, його професійної діяльності. Основою нової парадигми освіти є створення сприятливих умов для самореалізації кожної особистості, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку, вміє критично мислити, використовувати набуті знання й уміння для творчого розв'язання проблем. Перспективи розвитку сучасної освіти, роль педагога в її модернізації відображені у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. Провідним завданням визначено «забезпечення особистісного розвитку людини згідно з її індивідуальними задатками, здібностями, потребами на основі навчання впродовж життя» [5]. Це, зокрема, стосується й фахової підготовки майбутнього вчителя, формування професійної спрямованості якого відбувається у тісному взаємозв'язку з формуванням його особистості, яке є неперервним цілісним процесом розвитку й саморозвитку [3; 6].

Педагогічні працівники повинні бути здатні до безупинного самовдосконалення, зорієнтованого на відповідність динаміці дійсності. У створенні особистісно зорієнтованої системи професійного зростання вагому роль відіграє організація самоосвітньої діяльності. Завдяки моніторингу особистої педагогічної діяльності йде накопичення інфор-

мації про рівень якості самоосвіти педагога. Таким чином, у кожного педагога з'являється можливість прогнозувати та моделювати особистий розвиток, забезпечуючи неперервне професійне зростання. Самоосвіта – це неперервний процес саморозвитку та самовдосконалення педагогів.

Аналіз попередніх досліджень. Різні аспекти професійного саморозвитку вчителя, його педагогічної майстерності, вдосконалення технологій навчання майбутнього фахівця вивчали О. Р. Мазуркевич, І. А. Зязюн, І. О. Синиця, Ф. Ф. Бугайко, В. О. Сухомлинський, К. О. Ходосов, К. М. Плиско, О. І. Неживий та ін. Проблему саморозвитку майбутнього педагога у своїх дисертаційних дослідженнях розглядали в різних аспектах Т. Ф. Бугайко, (педагогічні умови професійного саморозвитку майбутнього вчителя), О. М. Химченко (культурний саморозвиток майбутніх учителів у процесі вивчення педагогічних дисциплін) та ін.

Сучасна освіта потребує педагогів – творчих особистостей із високим рівнем здатності до створення нових ідей з нетрадиційним мисленням, готових швидко й оригінально розв'язувати навчальні проблемні завдання та досягати високих якісних результатів. Саме у зв'язку з цим і виникає потреба у досконалій організації методичної майстерності педагогів.

Для виявлення доцільних шляхів підвищення педагогічної майстерності вчителя актуальним є звернення до надбань історико-педагогічної науки, доробку вітчизняних учених, їхнє конструктивне вивчення з метою вдосконалення й підвищення якості освіти. У цьому контексті особливої уваги набувають теоретичні розробки і практичний досвід видатного педагога Карпа Остаповича Ходосова (1912–1983).

Значний вклад у вивчення педагогічного досвіду К.О. Ходосова внесли вітчизняні вчені: В. О. Сухомлинський, М. К. Наєнко, О. І. Неживий та ін. Педагогічні новації Карпа Остаповича впроваджують у практику вчителів далекого і близького зарубіжжя.

Численні наукові дослідження, розкриваючи багатогранність педагогічної спадщини К. О. Ходосова демонструють професійне зростання від учителя-початківця до вчителя-майстра. Отже, актуальністю є недостатній ступень дослідженості проблеми, необхідність переосмислення історичного досвіду в умовах сьогодення та можливість його творчого використання в роботі сучасних закладах загальної середньої освіти й спонукали до наукової розвідки згаданої теми.

Навчаючись у Полтавському педагогічному інституті, Карпо Остапович познайомився із Василем Олександровичем Сухомлинським, із яким його єднала щоденна творчість, прагнення вивчати українську літературу в школі як мистецтво слова, розвивати літературні здібності учнів, широко застосовувати педагогічний потенціал довкілля, рідного краю в навчально-виховному процесі. Найбільш пам'ятні теплі зустрічі відбувалися у знаменитій на всю країну рідній школі Василя Сухомлинського. Учитель з Хорола постійно вивчав і пропагував творчість видатного педагога, ділився думками про нові видання його творів: п'ятитомник вибраних педагогічних праць, «Листи до сина», збірку літературних казок «Гаряча квітка».

Працюючи вчителем української мови та літератури Хорольської середньої школи робітничої молоді, а потім Хорольської середньої школи №2, Карпо Остапович організував педагогічний експеримент, що ґрунтувався на повсякденному спілкуванні вчителя з учнями. Результати цього дослідження знайшли відображення в його педагогічній спадщині.

Поняття «професійний саморозвиток учителя» К. О. Ходосов розглядав у світлі загальних понять, а саме: розвиток особистості, саморозвиток людини. З погляду філософії розвиток є загальною властивістю матерії і відомості. Він характеризується водночас трьома ознаками: безповоротністю, спрямованістю і закономірністю змін, що відбуваються в об'єкті, який розвивається. Треба зазначити, що взагалі у 50–60-ті роки ХХ ст. ідея саморозвитку у психічному житті людини була піднесена до рівня провідної ідеї сучасної психології (А. Г. Ковальов, О. М. Леонтьєв, С. Л. Рубінштейн) [8, с. 11].

Психологи, визначаючи поняття «розвиток людини» з'ясували, що це «складний інволюційно-еволюційний поступ, у ході якого відбуваються прогресивні й регресивні, інтелектуальні, особистісні, поведінкові, діяльнісні зміни в самій людині», і тлумачать його як процес збагачення діяльнісних здібностей та інших особистісних якостей людини в процесі різних видів її цілеспрямованої діяльності» [2, с. 7].

Науковці розглядають поняття «професійний саморозвиток» як динамічний і неперервний процес самопроєктування особистості, що характеризується зростанням, становленням, інтеграцією та реалізацією професійно значущих особистісних рис і здібностей, професійних знань і вмінь; активне якісне перетворення людиною свого внутрішнього світу [6, с. 211]. Саморозвиток особистості завжди відбувається в ситуаціях цілеспрямованої орієнтації на навчальну чи професійну діяльність та реалізацію мети цієї діяльності.

У таких ситуаціях формуються якості суб'єкта, які є відображенням взаємозв'язків особистісних характеристик і зовнішніх соціальних факторів – вимог до фахівця, стимулів особистісного та професійного розвитку особистості, формування рис і якостей, найбільш адекватних конкретним формам поведінки і діяльності. Саморозвиток також визначають як тенденцію до саморозкриття творчого потенціалу людини, як цілеспрямовану самозміну щодо максимального духовно-морального та діялісно-практичного самозбагачення, саморозгортання і самоздійснення [1].

Саморозвиток особистості включає в себе особистісне та професійне самовдосконалення, коли людина на певних етапах свого розвитку починає усвідомлювати необхідність здійснення певних самозмін, досягнення поставлених цілей. Отже, саморозвиток – це специфічний індивідуальний педагогічний процес. Унікальність його в тому, що і суб'єкт, і об'єкт виховання – це та сама особа. Це зумовлює особливий характер організації, змісту, методики роботи над собою. Незважаючи на соціальну зумовленість, саморозвиток є глибоко індивідуальним процесом, який залежить від ступеня виразності внутрішніх передумов.

Становлення та ґене́за поглядів Карпа Остаповича на проблему саморозвитку вчителя відбувалися на основі глибокого вивчення історико-педагогічної, філософської, наукової, педагогічної, психологічної та методичної літератури, досвіду відомих учителів-методистів та завдяки власній педагогічній практиці в школі. Зазначимо, що видатний педагог виділяв два напрями саморозвитку особистості: самовиховання (виховання волі, якостей, рис характеру, певної поведінки) та самоосвіта (розумове виховання, інтелектуальне зростання, нагромадження знань).

Успіх самоосвітньої діяльності кожного педагогічного працівника, запевняв видатний педагог, залежить від того, наскільки він володіє основними засобами самоосвіти, до яких належать: мотиви, цілі та зміст самоосвіти, самостійне опрацювання науково-методичної літератури, засоби масової інформації, самонавчання. Мотиви і цілі побудови власних засобів самоосвіти тісно пов'язані з особистісними цінностями освітян, із рівнем сформованості їх світогляду, а також з соціальними умовами.

Головна мета самовиховання – досягнення згоди із самим собою, знаходження сенсу життя, самоактуалізація і самореалізація потенційних можливостей, природних здібностей та активне самоутвердження в суспільному житті.

Основною метою самоосвітньої діяльності педагог вважав підвищення ідейно-теоретичного рівня вчителя, поглиблення знань у галузі профільних предметів, оволодіння досягненнями педагогічної науки і практики, психології та конкретної методики, підвищення загальної культури вчителя, тобто озброєння педагога всебічними знаннями для поліпшення його творчої професійної діяльності.

Уперше деякі аспекти організації підготовки вчителів до науково-методичної та самоосвітньої діяльності К. О. Ходосов обґрунтував ще у 50-х рр. ХХ ст. у газетах («Радянська освіта», «Учительская газета», «Зоря Полтавщини», «Літературна Україна») та журналах («Українська мова і література в школі», який спочатку мав назви «Українська мова в школі», «Література в школі»; «Дніпро»). Тільки у районній газеті «Колгоспна правда» опубліковано кілька сотень кореспонденцій, статей педагогічного спрямування, рецензій, відгуків та нові книжки.

На початку 1971 року вчитель із містечка Хорола захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата педагогічних наук на вченій раді філологічного факультету Київського державного університету імені Тараса Шевченка за темою: «Основні проблеми вивчення великого епічного (прозового) твору в середній школі». Головна проблематика дисертації К. О. Ходосова: учитель розвиває у старшокласників навички самостійного сприймання художнього твору, аналізу його ідейного змісту в єдності з художньою формою. Дидактичні ідеї і нині не втрачають своєї актуальності.

Орієнтація на творчого вчителя, прагнення збагатити його професійну компетенцію особливо відчутна в методичних посібниках Карпа Ходосова «Літературно-творчий гурток у школі» (1963), «Вивчення творчості Андрія Головка в школі» (1964), «Іван Котляревський у школі» (у співавторстві з Н. С. Ткаченком, 1968, 1977), «Вивчення творчості Михайла Стельмаха» (у співавторстві з Н. С. Ткаченком, 1971, 1981), «Українська література у 8 класі» (1979).

Окремі ідеї та положення видатного педагога з проблеми самоосвіти вчителя звучали на сторінках періодичних видань. Так, у журналі «Література в школі» та «Українська мова в школі» він друкує свої методичні знахідки, дослідження, навіть відкриття: «Використання додаткового матеріалу на уроках літератури», «Про підручники з української літератури для середньої школи» (1951), «Вивчення елементів віршування в 5–7 класах», «Як навчити учнів писати твори на літературні теми» (1952), «Вивчення лірики І. Франка в 9 класі», «З'ясування поняття про епічні твори» (1955) тощо. Пізніше його статті, зокрема: «Зустріч літгуртківців» (1966), «За досвідом до академіка» (1968), «Добра форма навчання», «Труд, скромність, знання» (1968), «Сівач щедрої ниви», «Не спійманий світом» (1972) тощо надруковано у газеті «Колгоспна правда».

У статті «Коли є простір для злету думки...» (1965) Карпо Остапович ділиться роздумами з власного досвіду про те, які методи та прийоми варто використовувати вчителів

на уроці, аби навчити дитину писати самостійно оригінальні та творчі твори [9, с. 284]. Видатний педагог зазначає: «Але ж як і радісно, приємно вчителю, коли до рук потрапляють оригінальні, цілком творчі роботи учнів. Роботи – позначені сміливим злетом думки, глибиною судження, красою словесного оформлення». К. О. Ходосов підсумовує: «У пошуках засобів спрямувати учнів по шляху самостійності у написанні творів я переконався, що досить ефективним у цьому є поєднання двох чинників: по-перше, добір таких тем і завдань, які б позбавляли можливості копіювати і спонукали учнів до самостійності; по-друге, ознайомлення учнів із цікавими і посилюючими для них зразками творів».

У контексті нашого дослідження також заслуговує пильної уваги праця Хорольського районного методичного кабінету «Відомості про заслуженого вчителя Української РСР, кандидата педагогічних наук, вчителя української мови і літератури середньої школи № 2 м. Хорола К. О. Ходосова» (1972) [10], у якій зазначено про те, що досвідчений учитель майстерно навчає учнів, що показує їхню високу успішність. За останні роки його діяльності 28 випускників вступили на факультети української мови та літератури вищих навчальних закладів. Серед колишніх учнів К. О. Ходосова 19 осіб на той час працювали словесниками на Хорольщині, багато випускників обрали професію журналіста. Видатний педагог постійно працював над собою і як науковий кореспондент НДПУ УРСР, і просто як учитель-словесник. Починаючи з 1950 р., систематично, з року в рік передплачує понад 20 різних газет і журналів. Треба зазначити, що у власній його бібліотеці налічувалося понад 5000 книг, а також комплекти фахових видань.

Як показує дослідження його педагогічної спадщини, педагог-новатор публікувати статті у фахових журналах розпочав із 1950 р. Власним досвідом ділився як із молодими вчителями, так і з колегами. Карпо Остапович був глибоко переконаний у тому, що становлення особистості вчителя – це не тільки накопичення знань, а й постійне вдосконалення самої особистості, її морально-етичних і професійно-педагогічних якостей. Саме тому знання педагога повинні постійно вдосконалюватися завдяки самоосвіті. Тільки в такому разі вони не втраять своєї сили та виховної здатності.

Великого значення у своїй педагогічній діяльності К. О. Ходосов надавав професійному зростанню вчителя, організації його самоосвітньої діяльності. Він розглядав цей процес як складний і багатоаспектний, що передбачає застосування здобутих спеціалістом у навчальному закладі теоретичних знань; перші практичні спроби організації навчально-виховної роботи; поступове набуття власного педагогічного досвіду. Життя розвивається настільки динамічно, що здобуті знання швидко стають «застарілими». Саме тому знання, вміння та навички, яких майбутні педагоги набувають у вищих навчальних закладах, мають бути, як наголошував відомий педагог, лише важливим і необхідним фундаментом для їхньої творчої самостійної діяльності.

Неодноразово Карпо Остапович наголошував у статтях, що педагогічна діяльність на сучасному етапі розвитку суспільства висуває перед учителем таку кількість проблем, розв'язати які здатна не просто педагогічно освічена людина, а людина, котра в практичній діяльності прагне шукати і знаходити відповіді на будь-які питання самостійно, порівнюючи свої думки та педагогічні дії з досвідом роботи своїх колег.

Зазначимо, що педагогічна теорія та практика постійно розвиваються й удосконалюються, тому змінюються і шляхи, форми та методи розв'язання багатьох педагогічних питань шкільного життя. Усе це ставить педагога-початківця, а іноді й досвідченого вчителя перед такими проблемами, які навчальна програма, якою б досконалою вона не була, врахувати не може. А вчитель завжди має бути ерудованою людиною, постійно оволодівати новітніми досягненнями науки та культури, педагогіки та психології, методики навчання і виховання, бути в руслі найголовніших подій політичного, економічного й соціального життя країни. Тож і наголошував К. О. Ходосов: «Багато випускників вишів, особливо хлопці, тепер не дуже охоче йдуть працювати до школи, влаштовуються у видавництвах, журналах і газетах. Мовляв, шкільна робота одноманітна, надзвичайно клопітна, тож не викроїш і хвилини, щоб хоч рядок якийсь написати самому. Так, учительська професія чи не найважча, бо йдеться не про штампування деталей, а про людські характери, формування світогляду й моралі наших спадкоємців, будівників майбутнього. Щоб упоратися з такою місією, треба настроювати себе на хвилю мужності й витривалості, аби не перетворитися на манірного робота; треба навчитися нести себе високо й водночас не відриватись від дитячих сердець, які найбільше люблять у вчителів людину. Часто для цього вишівських знань виявляється замало. Кожен учорашній студент, який сьогодні переступив поріг класу, має пам'ятати: й досі він вивчав літературу тільки для себе, а тепер настав час перетворити її на своє єдине виховне знаряддя» [7, с. 132].

Карпо Остапович особливу увагу звертав на організацію вчителями позакласної роботи з учнями. Дружні взаємини між хорольським і київським педагогами давно вже перестали бути тільки їхнім особистим надбанням, перерісши в дружбу між учнями їхніх шкіл. Ось лише один приклад. Літературні гуртки Хорольської школи № 2 і спеціальної фізико-математичної школи при Київському університеті випускали щорічні альманахи: «Весна» і «Промінь». Їхню цінність і виховний ефект важко переоцінити. Це своєрідні шкільні літописи, в яких уміщуються не лише вірші та оповідання школярів, а й замітки і репортажі про всі найважливіші події, що сталися в школі протягом року. Так ось: обов'язковий обмін цими альманахами для обох шкіл був багаторічною, доброю традицією [там само, с. 133].

Вивчення матеріалів про видатного педагога доводить, що він теоретично обґрунтував і практично продемонстрував професійне становлення педагога через спрямування

на професійний саморозвиток. Необхідність на саморозвитку педагога, на думку К. О. Ходосова, зумовлена тим, що дитина, як об'єкт навчання та виховання, весь час змінюється. Отже, вчитель повинен постійно шукати шляхи та засоби для максимального вдосконалення своєї діяльності.

Окремої уваги, на думку вченого, заслуговує питання про готовність педагога здійснювати самоосвітню діяльність. Проведений нами аналіз педагогічної спадщини видатного педагога свідчить, що визначальну роль відведено таким компонентам готовності вчителя до самоосвіти: когнітивний (базова культура особистості, професійні знання, вміння їх застосовувати); організаційний (уміння добирати джерела пізнання й форми самоосвіти); морально-вольовий (допитливість, критичність, працездатність); мотиваційний (усвідомлення особистої і суспільної значущості неперервної самоосвіти).

Головними характеристиками професійного саморозвитку вчителя К. О. Ходосов вважав такі: рівень та якість організації самоосвіти (усвідомлення вчителем потреби неперервної самоосвіти та її здійснення, змісту і якості роботи над фаховою, методичною, психолого-педагогічною літературою); методична робота (дидактико-методичне забезпечення викладання фахового предмета, оволодіння ефективними методами викладання, наявність власних методичних розробок, застосування ефективних методів і прийомів навчання учнів); вивчення передового педагогічного досвіду (обізнаність учителя з досвідом, критичне ставлення до нього, творче впровадження); використання досягнень науки (обізнаність учителя з досягненнями психолого-педагогічної науки та їхнє використання у практичній діяльності); експериментально-дослідна робота педагога (участь в експериментальній роботі, що проводять науковці, власні дослідження).

Карпо Остапович Ходосов використовував такі методи самоосвітньої діяльності: самостійна робота з джерелами інформації; спілкування з педагогами-новаторами, досвідченішими колегами, фахівцями та науковцями; самостійні справи, що сприяють закріпленню набутих знань; самостійна дослідницька діяльність, яка дозволяє перевіряти теоретичні гіпотези на практиці.

Найпоширенішими формами організації самоосвітньої діяльності педагог вважав індивідуальну та колективну (групову) роботу. Крім індивідуальної форми, він використовував можливості таких колективних форм, як педагогічні читання, науково-практичні конференції, проблемні семінари, семінари-практикуми, інструктивно-методичні заняття, що проводилися у Києві, Полтаві і в Хоролі. Карпо Остапович систематично читав лекції студентам Київського університету, брав активну участь у виїзних наукових засіданнях Науково-дослідного інституту педагогіки, був членом державної комісії по нових програмах з української мови та літератури.

Висновки. Проведене дослідження дає можливість виокремити певну структуру, в якій віддзеркалюються основні

етапи організації самоосвітньої діяльності Карпа Остаповича:

– перший (установчий) – передбачає створення психологічного настрою для самоосвітньої діяльності. На цьому етапі формулював педагогічну проблему, визначав мету, продумував послідовність дій, з'ясував рівень базової підготовки шляхом самодіагностування, аби визначити тему, що потребує вдосконалення або викликає інтерес, аналізував ступінь актуальності обраної проблеми. Таким чином, визначав зміст самоосвіти;

– другий (навчаючий), на якому педагог знайомився з психолого-педагогічною та методичною літературою з обраної проблеми. Для забезпечення цілеспрямованості та систематичності занять складав відповідний план, у якому передбачав обсяг, строки та першочерговість питань, що вивчаються, а також цільову установку з кожного виду самостійної діяльності;

– третій (практичний), під час якого відбувається накопичення педагогічних фактів, їхній аналіз, перевірка нових форм, методів і засобів роботи, за допомогою яких буде здійснюватися самоосвіта, а також постановка експерименту. Практична робота продовжує супроводжуватися вивченням літератури;

– четвертий – теоретичне осмислення, аналіз й узагальнення напрацювань учителя. На даному етапі організував колективне обговорення прочитаної педагогічної літератури; творчі звіти про реалізацію самоосвітньої діяльності на засіданнях методичних об'єднань; відвідування з наступним обговоренням відкритих занять з обраної проблеми та інші колективні форми роботи;

– п'ятий (підсумково-контрольний), на якому відбувається підбиття підсумків самоосвітньої діяльності, тобто здійс-

нено опис роботи, теоретичне обґрунтування результатів, загальні висновки і визначення подальших перспектив.

Отже, важливо, щоб самоосвіта для педагогів стала необхідністю, обов'язковим видом діяльності не лише у зв'язку з потребою суспільства, а й за умови їхніх особистих переконань і прагнень до самовдосконалення фахової майстерності, адже творча самоосвітня діяльність сприяє збагаченню знань педагога в освітній сфері, підвищенню його фахового рівня та вдосконаленню власного професіоналізму.

Список використаних джерел

1. Деркач А. А., Селезнєва Е. В. Акмеологическая культура личности: содержание, закономерности, механизмы развития. Москва: Изд-во Москов. психол.-социальн. ин-та; Воронеж: Изд-во НПО «МОДЭК», 2006. 496 с.
2. Кондратьев П. В. Особенности и факторы саморазвития личности учителя на этапах зрелого возраста: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Моск. психол.-социал. ин-т. Москва, 2007. 26 с.
3. Мирончук Н. М. Професійно-особистісний саморозвиток майбутнього педагога: сутнісні характеристики та шляхи формування. Нові технології навчання: наук.-метод. зб. Київ, 2013. Випуск 76. С. 209–214.
4. Митина Л. М. Психология развития конкурентоспособной личности. Москва: МПСИ; Воронеж: МОДЭК, 2002. 400 с.
5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. URL: http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_strategia.pdf.
6. Професійний саморозвиток майбутнього фахівця: монографія / за ред. В. А. Ковальчук. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 204 с.
7. Сторінки педагогічної спадщини Карпа Ходосова: посіб. для вчит. / передмова, впорядкування О. І. Неживого. Полтава: Полт. літератор, 2015. 156 с.
8. Тихонова Т. В. Педагогічні умови професійного саморозвитку майбутнього вчителя інформатики: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Ін-т педагогіки АПН України. Київ, 2001. 21 с.
9. Ходосов К. О. Коли є простір для злету думки... Хорол, Хорольський райметодкабінет, 1970.
10. Хорольський районний методичний кабінет. Відомості про заслуженого вчителя Української РСР, кандидата педагогічних наук, вчителя української мови і літератури середньої школи №2 м. Хорола К. О. Ходосова, 1972.

Дата надходження до редакції авторського оригіналу: 11.02.2018

Северин Ю. Н. Карп Остапович Ходосов о путях и средствах для совершенствования методического мастерства словесника.

А Раскрыто содержание понятия «саморазвитие» словесника в свете современной парадигмы. Проанализированы различные пути и средства по совершенствованию методического мастерства словесника, которые использовал в своей деятельности Карп Остапович Ходосов.

Ключевые слова: саморазвитие; самообразование; профессиональная компетентность педагога

Severyn Yu. M. Karpo Ostapovich Khodosov about the Ways and Means for Improvement of the Methodical Mastery of the Language Teacher.

С This paper is about meaning of the concept «self-development» of the language teacher in the light of the modern paradigm. The author analyses various ways and means to improve the methodological skills of the language teacher, which used Karpo Ostapovich Khodosov in his activity.

Key words: self-development; self-education; professional competence of the teacher